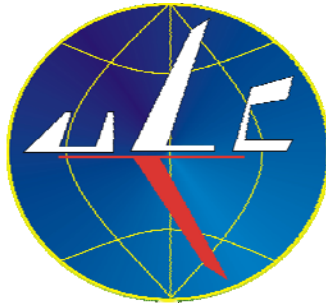

Urząd Lotnictwa Cywilnego

Działalność polskich portów lotniczych w 2004 roku

Opracowanie:

Jerzy Liwiński

Ośrodek Informacji Naukowej,
Technicznej i Ekonomicznej

1. Działalność polskich portów lotniczych w 2004 roku

W Polsce porty lotnicze funkcjonują aktualnie na 12 lotniskach komunikacyjnych. Zakresem ich działalności jest zabezpieczenie materiałowo-techniczne przylatujących statków powietrznych, naziemna obsługa pasażerów i ładunków, a także zabezpieczenie nawigacyjne i lotniskowe statków powietrznych wykonujących na nich operacje startu i lądowania. Za świadczenie usług na lotniskach komunikacyjnych pobiera się tzw. opłaty portowe (opłaty za lądowanie, pasażera, postój statku powietrznego oraz usługi specjalne), natomiast za usługi nawigacyjne i nadzór w przestrzeni kontrolowanej Agencja Ruchu Lotniczego pobiera tzw. opłaty nawigacyjne.

Porty objęte są siecią regularnych (rozkładowych) i nieregularnych (czarterowych) połączeń komunikacyjnych wykonywanych w ruchu krajowym i międzynarodowym, przez samoloty krajowych i zagranicznych przewoźników. Ponadto, są w nich obsługiwane przeloty pozakomunikacyjne samolotów i śmigłowców sanitarnych, wojskowych, Aeroklubu Polskiego, Straży Granicznej, itp.

1.1. Działalność portów w 2004 roku

W 2004 roku w krajowych portach lotniczych obsłużono 8.962,3 tys. pasażerów¹, w tym 7.145,5 tys. w ruchu międzynarodowym oraz obsłużono 53.439 ton cargo, w tym: 48.916 ton w ruchu międzynarodowym. Aby uzyskać powyższe wyniki przewozowe statki powietrzne wykonały 227,7 tys. operacji startów i lądowania, w tym 129,4 tys. w ruchu międzynarodowym.

W osiągnięciu powyższych wyników największy udział miał Port Lotniczy im. Fryderyka Chopina w Warszawie, w którym obsłużonych zostało 6.085 tys. pasażerów (tj. 67,9 % całego krajowego ruchu) i 40.541 ton cargo (75,8%) oraz odbyło się 108.245 operacji lotniczych (48,6%). Porty regionalne obsłużyły 2.877,2 tys. pasażerów (wzrost w stosunku do 2003 roku o 47 %) oraz cargo o tonażu 12,9 tys. ton (wzrost o 20%). Wśród portów regionalnych największy udział w przewozach pasażerskich miał PL Kraków-Balice (841,1 tys. pasażerów, 9,4% krajowego rynku) i PL Katowice (622,6 tys., 6,9 %), a cargo PL Katowice (5,0 tys. ton, 9,4 %) i PL Gdańsk (3,1 tys. ton, 5,8 %). Udział pozostałych portów w obsłudze przewozów pasażerskich i cargo był zróżnicowany i wynosił do 0,1 do 5 %.

¹ Dane statystyczne dotyczące obsłużonych pasażerów, ładunków i liczby operacji nie pokrywają się z wynikami publikowanymi przez linie lotnicze. Są one większe, co wynika z faktu, iż przewoźnicy ewidencjonują według tras przelotów, a porty rejestrują obsługę przewozy osobno dla lotniska przylotu i odlotu.

Tabela 1. 2004 r. Przewozy pasażerskie, cargo oraz operacje komunikacyjne

Port lotniczy / lotnisko	Liczba pasażerów	Wielkość cargo (tony)	Liczba operacji
Warszawa / Okęcie	6 085 111	40 541	108 245
Kraków /Balice	841 123	1 806	26 171
Katowice / Pyrzowice	622 612	5 038	13 803
Gdańsk / Rębiechowo	464 656	3 100	16 286
Poznań / Ławica	380 676	1 528	16 405
Wrocław / Strachowice	363 244	946	18 509
Szczecin / Goleniów	95 833	237	7 981
Rzeszów / Jasionka	71 930	243	8 402
Bydgoszcz / Szwederowo	26 112	-	3 904
Łódź / Lublinek	6 269	-	1 783
Zielona Góra / Babimost	4 312	-	936
Szczytno / Szymany	456	-	346
Ogółem	8 962 334	53 439	222 771

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk portów lotniczych

Uzyskane w 2004 roku wyniki obsługi portowej pasażerów, w ruchu krajowym i międzynarodowym, w porównaniu do 2003 roku, były większe o 25,8 %, w tym: w PL Warszawa uzyskano wzrost o 17,8 %, a w portach regionalnych o 47,2%. Liczba pasażerów w ruchu międzynarodowym zwiększyła się o 31,4%, w tym: w PL Warszawa o 19,9 %, w portach regionalnych o 76,6 %. Natomiast w ruchu krajowym liczba obsługowanych pasażerów wzrosła o 7,8 %, w tym: w PL Warszawa o 6,4%, w portach regionalnych o 9,3%.

W obsłudze ładunków cargo, w porównaniu do 2003 r., łączny tonaż uległ zwiększeniu o 4,4 %, w tym: w PL Warszawa o 0,1 %, a w portach regionalnych o 20,9 %. Tonaż obsługowanych ładunków w ruchu międzynarodowym zwiększył się o 3,5 %, w tym PL Warszawa o 0,3 %, a w portach regionalnych o 18,6 %. Natomiast przewozy cargo w ruchu krajowym wzrosły ogółem o 14,7 %, w tym w PL Warszawa nastąpił spadek o 6,3 %, a w portach regionalnych wzrost o 28,8 %.

Większość pasażerów odprawianych w krajowych portach odbywała podróże międzynarodowe, głównie do państw Starego Kontynentu. Przykładowo w największym PL Warszawa najpopularniejszymi regionami były: Europa – 72,1% (4.388 tys.), Ameryka Płn

– 6,6% (400 tys.), Afryka – 5,2% (314 tys.), Bliski Wschód – 1,5 % (93 tys.). Najmniej pasażerów wykonywało podróże do egzotycznych państw Dalekiego Wschodu (2,8 tys.) i Ameryki Południowej (1,1 tys.).

W 2004 roku średnia ilość pasażerów przypadających na jedną operację komunikacyjną wynosiła 40 osób. Największe wskaźniki były w PL Warszawa (56 pas./operację), Katowice (45 pas./oper.) i Kraków (32 pas./oper). Najniższe wartości poniżej 10 pas./oper. odnotowano w małych regionalnych portach lotniczych: Łódź, Bydgoszcz, Zielona Góra i Szczecino. Wynika to z faktu, że w portach tych odbywa się głównie ruch krajowy i realizują go statki powietrzne o mniejszej pojemności.

Najwięcej operacji startów i lądowania na polskich lotniskach komunikacyjnych – powyżej 50% ogółu – wykonały samoloty PLL LOT i EuroLOT. Statki powietrzne narodowego przewoźnika wykonały łącznie ponad 100 tys. operacji, w tym 49,9 tys. w ruchu krajowym i 57,1 tys. w międzynarodowym. Największa ich ilość wykonana została w: Warszawie (71,6 tys.), Krakowie (8,2 tys.) Gdańsku (7,0 tys.), Poznaniu (5,8 tys.) i we Wrocławiu (5,7 tys.).

Na przestrzeni 2004 roku największa liczba pasażerów przypada na miesiące letnie (realizowany jest letni rozkład lotów) i była ona dwukrotnie większa niż w miesiącach zimowych. Ponadto, na okresowy wzrost przewozów, wpływają czartery do znanych miejscowości wypoczynkowych w Egipcie, Grecji, Turcji i Hiszpanii. Przykładowo dla portu Warszawa-Okęcie są to kierunki: Hurghada (Egipt) – 120,0 tys. pasażerów, Sharm El Sheikh (Egipt) – 64,5 tys., Heraklion (Kreta) – 47,8 tys., Antalya (Turcja) – 60,2 tys., Monastir (Tunezja) – 44,8 tys.

W 2004 roku najbardziej obciążonymi kierunkami w ruchu pasażerskim były trasy z/do Warszawy: Londyn – 640 tys. pasażerów, Paryż – 351 tys., Frankfurt – 326 tys., Amsterdam – 278 tys., Wrocław – 191 tys. Gdańsk – 190 tys., Kraków – 187 tys., Wiedeń – 174 tys., Mediolan 173 tys. i Bruksela 168 tys. oraz z/do Krakowa: Warszawa – 187 tys. i Londyn - 133 tys.

Na krajowych lotniskach, oprócz lotów handlowych wykonanych przez przewoźników, odbyło się 25,4 tys. operacji startu i lądowania statków powietrznych lotnictwa pozakomunikacyjnego (wojskowe, sanitarne, sportowe, usługowe). Między innymi wykonywały je statki powietrzne: sanitarne służb polskich i zagranicznych (7529 operacji) oraz rządowe i wojskowe zagraniczne (978 operacji) Ogółem na polskich lotniskach komunikacyjnych odbyło się 248.145 operacji lądowań i startów statków powietrznych (łącznie komunikacyjnych i pozakomunikacyjnych).

W 2004 roku służby kontroli ruchu lotniczego wykonywały obsługę nawigacyjną 178.588 przelotów tranzytowych obcych statków powietrznych w polskiej przestrzeni

powietrznej (bez lądowania na krajowych lotniskach), co w stosunku do roku poprzedniego stanowi wzrost o 22,7%.

1.2. Działalność przewoźników nisko-kosztowych (LCCs).

W 2004 roku osiem krajowych portów lotniczych obsługiwało przewozy pasażerskie tzw. przewoźników nisko-kosztowych LCCs (ang. Low Cost Carriers). Łącznie w tym ruchu obsługanych zostało 1.064,1 tys. pasażerów, w tym: 558,1 tys. w Porcie Lotniczym Warszawa i 506,0 tys. w portach regionalnych. Stanowi to 11,9% ogólnej liczby obsługanych pasażerów we wszystkich 12 portach (tj 8.962,3 tys.).

Procentowy udział przewozów wykonanych w ruchu nisko-kosztowym, w stosunku do ruchu ogółem, dla poszczególnych portów jest bardzo zróżnicowany, a największe wartości zostały osiągnięte w: PL Katowice (46,6 %), Kraków (13 %) i Gdańsk (11,3%). W portach lotniczych: Łódź, Rzeszów, Szczytno i Zielona Góra w ogóle nie operowali przewoźnicy nisko-kosztowi, natomiast w PL Bydgoszcz i Szczecin realizowali go tylko przez okres dwóch miesięcy. W tych dwóch ostatnich portach w listopadzie i grudniu 2004 r. operowała „Air Polonia”, która po wykonaniu kilkunastu lotów zawiesiła je z powodu swoich trudności finansowych.

Liczba obsługanych pasażerów w ruchu LCCs w 2004 roku, w porównaniu do 2003 roku, wzrosła ponad 60-krotnie (z 17,2 tys. do 1.064,1 tys.), natomiast udział procentowy w ogólnych przewozach zwiększył się 50-krotnie (z 0,24 % do 11,9 %).

Wyniki przewozowe uzyskane w ruchu LCCs miały znaczący wpływ na ogólną liczbę pasażerów odprawionych w ubiegłym roku w portach lotniczych. W osiągniętym ogólnym wzroście wynoszącym 1841,6 tys., pasażerowie LCCs stanowili 1064,1 tys. (58%). Należy nadmienić, że zwiększenie ogólnych przewozów uzyskane zostało w wyniku rozszerzenia oferty przez przewoźników obecnych na rynku (nowe połączenia), jak również dzięki wejściu na rynek nowych nisko-kosztowych.

Zestawienie porównawcze wielkości ruchu pasażerskiego przewoźników nisko-kosztowych do ruchu ogółem w portach lotniczych w latach 2003 – 2004 przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Zestawienie porównawcze działalność LCC

Port lotniczy / lotnisko	2003 rok			2004 rok		
	Liczba pasażerów ogółem	Przewozy LCCs		Liczba pasażerów ogółem	Przewozy LCCs	
		Liczba	Udział %		Liczba	Udział %
Warszawa / Okęcie	5.166.991	8.942	0,17 %	6.085.111	558.073	9,2 %

Kraków / Balice	593.214	0		841.123	109.248	13,0 %
Gdańsk / Rębiechowo	364.367	2.375	0,65 %	464.656	52.409	11,3 %
Katowice / Pyrzowice	257.991	1.407	0,54 %	622.612	289.990	46,6 %
Poznań / Ławica	263.551	922	0,35 %	380.676	36.436	9,6 %
Wrocław / Strachowice	284.334	3.549	1,3 %	363.244	16.424	4,5 %
Bydgoszcz / Szwederowo	20.064	0		26.112	903	3,5 %
Szczecin / Goleniów	87.433	0		95.833	1.058	1,1 %
Łódź, Rzeszów, Szczytno, Zielona Góra	82.756	0		82.967	0	
Razem	7 120 701	17.195	0,24 %	8.962.334	1.064.151	11,9%

1.3. Działalność MPL Katowice – najdynamiczniej rozwijający się port w kraju

Z analizy działalności portowej wynika, że na szczególną uwagę zasługuje Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach, który odnotował największą dynamikę wzrostu ruchu pasażerskiego. W 2004 roku z jego usług skorzystało 622.612 pasażerów, tj o prawie 370 tys. więcej niż w roku poprzednim (257.991 pas.). Oznacza to, że roczny przyrost wyniósł aż 241 %, co stanowi ewenement na skalę europejską, a może nawet i światową. Wzrost ten spowodowany jest utrzymującą tendencją wzrostową ruchu czarterowego (40% przyrost ruchu), jak również rozpoczęcia operacji przez nisko-kosztowe linie lotnicze Air Polonia i Wizz Air. Wraz ze zwiększeniem ruchu pasażerskiego nastąpił też wzrost liczby operacji lotniczych. W 2004 roku wykonano ich 13.803, co stanowi 48 % wzrost w stosunku do 2003 roku (9357 operacji).

MPL Katowice zajmuje też czołowe miejsce w kraju w rankingu portów w zakresie wielkości cargo. W 2004 roku obsłużył 5.038 ton ładunków, tj o 42% więcej niż w roku ubiegłym.

1.4. Działalność portowa w dziesięcioleciu 1995 - 2004 r.

Lata 1995-2004 w działalności portów lotniczych były okresem, w którym po wcześniejszych przekształceniach ekonomicznych i organizacyjnych, sukcesywnie dynamizowała się portowa obsługa przewozów. Nastąpił wzrost przewozów, zarówno w ruchu krajowym jak i międzynarodowym. Liczby obsłużonych pasażerów, tonażu ładunków i operacji lotniczych wzrosły kilkakrotnie tj. z 3,3 mln pasażerów w 1995 roku do 8,9 mln

(wzrost o 270%) oraz odpowiednio 43,6 tys. ton do 53,4 tys. ton (tj. 122 %) oraz 72,3 tys. operacji do 222,7 tys. (300 %). Okres ten cechuje się zwłaszcza dynamicznym rozwojem regionalnych portów lotniczych (wzrostem obsługiwanych przewozów), jednakże przy znacznie niższych wielkościach bezwzględnych, niż uzyskane w PL Warszawa-Okęcie.

Tabela 3. Zestawienie wielkości przewozów pasażerskich, cargo oraz operacji komunikacyjnych w latach 1995-2004 roku

Lata	Liczba pasażerów	Tonaż cargo (tony)	Liczba operacji
1995	3 318 984	43 598	72 316
1996	3 832 910	50 934	83 780
1997	4 463 199	62 374	95 778
1998	4 976 954	59 482	109 068
1999	5 307 659	53 652	127 457
2000	5 793 071	56 746	147 006
2001	6 340 689	46 710	174 870
2002	6 573 974	48 592	164 609
2003	7 120 701	51 182	178 036
2004	8 962 334	53 439	222 771

Liczba obsługiwanych pasażerów w portach regionalnych zwiększyła się 4-krotnie z 583,5 tys. do 2877,2 tys., a tonaż cargo 3-krotnie z 5.602 do 12.898 ton. Uzyskane wyniki przekładają się na zwiększenie udziału procentowego w całości krajowego rynku, w obsłudze pasażerów z 16,9% do 27,4% oraz cargo z 13,9 % do 25,1%. Największy prawie 5-krotny wzrost przewozów pasażerskich z 122 tys. (w 1994 r.) do 593 tys. (w 2003 r) był w PL Kraków-Balice.

Średnia liczba pasażerów w przypadająca na jedną operację zmniejszyła się z 46 (w 1995 roku) do 40 pasażerów (w 2004 roku), w tym w PL Warszawa zanotowano spadek odpowiednio z 62 do 56 pasażerów.

Służby kontroli ruchu lotniczego corocznie wykonywały obsługę nawigacyjną ponad 100 tys. przelotów zagranicznych statków powietrznych. Ruch tranzytowy nad Polską, za wyjątkiem 1997 r., miał tendencję corocznego kilkuprocentowego wzrostu, osiągając w skali dziesięciolecia łączny wzrost wynoszący 73 %. Liczby tranzytów w poszczególnych latach przedstawiały się następująco: 1995 r. – 103.210 przelotów tranzytowych, 1996 r. – 106.125,

1997 r. – 105.694, 1998 r. – 107.620, 1999 r. – 121.702, 2000 r. – 123.014, 2001 r. – 126.704, 2002 r. – 135.038, 2003 r. – 145.545 oraz 2004 r. – 178.588.

Tabela 4. Zestawienie zmian procentowego udziału w obsłudze przewozów pasażerskich w latach 1991-2004

Port lotniczy / lotnisko	1991 r.	1995 r.	2000 r.	2004 r.
Warszawa / Okęcie	90,5 %	82,4 %	74,6 %	67,9 %
Kraków /Balice	2,7 %	1,4 %	8,9 %	9,4 %
Katowice / Pyrzowice	0,2 %	4,0 %	2,9 %	6,9 %
Gdańsk / Rębiechowo	3,6 %	5,0 %	4,5 %	5,2 %
Poznań / Ławica	0,8 %	2,4 %	3,9 %	4,2 %
Wrocław / Strachowice	1,7 %	3,7 %	3,6 %	4,1 %
Szczecin / Goleniów	0,2 %	0,9 %	1,0 %	1,0 %
Rzeszów / Jasionka	0,3 %	0,2 %	0,2 %	0,8 %
Bydgoszcz / Szwederowo	-	-	0,2 %	0,3 %
Łódź / Lublinek	-	-	~0,01 %	0,1 %
Zielona Góra / Babimost	-	-	~0,01 %	0,1 %
Szczytno / Szymany	-	-	~0,01 %	~0,01 %
Porty lotnicze ogółem (w tys. pax)	2 187,6	3 318,9	5 793,1	8 962,3

1.5. Podsumowanie

Porównując wielkości lotniczych przewozów w Polsce, z innymi państwami europejskimi zblizonymi pod względem warunków geograficznych, gospodarczych i demograficznych, można stwierdzić, że przewozy te, aczkolwiek mające tendencje wzrostowe, są nadal niewielkie, kwalifikujące nasz kraj na jednym z ostatnich miejsc w Europie. Aktualnie istniejąca infrastruktura lotniskowa portów, wykorzystywana zaledwie w kilkunastu procentach (za wyjątkiem PL Warszawa) oraz możliwość współużytkowania kolejnych lotnisk (w tym wojskowych) stwarza korzystne przesłanki do zabezpieczenia perspektywicznych, potrzeb transportowych naszego kraju. Jest to bardzo istotne, w kontekście zwiększonego zapotrzebowania na obsługę portową, związaną z uruchomieniem nowych połączeń, realizowanych przez przewoźników nisko-kosztowych LCCs. Należy nadmienić, że ruch lotniczy w czołowych europejskich portach liczony jest w dziesiątkach

milionów pasażerów (Londyn-Heathrow – 63 mln, Paryż-Charles de Gaulle – 48 mln, Frankfurt – 48 mln, Amsterdam – 40 mln, Madryt – 36 mln, Londyn Gatwick – 30 mln).

Analiza danych liczbowych pokazuje też, jak pozytywna i stymulująca jest rola przewoźników LCCs. Przewozy te stanowią już 11,9 % krajowego rynku, a ich cechą ubiegłoroczną było 60-krotne zwiększenie liczby pasażerów odprawionych w krajowych portach, a także atrakcyjne cenowo bilety. Korzystnym zjawiskiem jest też fakt, że wzrost ten odbywa się przy znaczącym udziale portów regionalnych.

Opracowanie:

Jerzy Liwiński – Ośrodek Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej ULC

*** W przypadku korzystania z powyższych danych,
prosimy o podawanie źródła ich opracowania.**